

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph.D ve věci

žalobce: **A. J. N. G.**
státní příslušnost X
t. č. pobytem X
zastoupen advokátkou Mgr. Pavlínou Zámečnickovou
sídlem Milady Horákové 1957/13, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 5. 2020, č. j. OAM-198/ZA-ZA11-P06-2019-II.,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 28. 5. 2020, č. j. OAM-198/ZA-ZA11-P06-2019-II., **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 3 400 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokátky Mgr. Pavlíny Zámečnickové.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 5. 2020, č. j. OAM-198/ZA-ZA11-P06-2019-II (dále též jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“).

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobce požádal o mezinárodní ochranu v únoru 2019 spolu se svou matkou, otcem a sestrou. V té době mu bylo 17 let. Do ČR žalobce přicestoval s matkou čtyři dny před podáním žádosti. Jeho otec se sestrou přicestovali již v listopadu 2018.
3. V rámci pohovoru žalobce uvedl, že ve Venezuele se bál o život. Popsal jeden konkrétní incident. Uvedl, že když šel na vysokou školu, chtěli ho odvést vojáci. On však utekl domů a na vysokou školu již nechodil. Dle svých slov v té době studoval angličtinu v prvním ročníku na IUTSO. K průběhu této události žalobce uvedl, že když chtěl jít domů z univerzity, vojáci stáli v linii a čekali na mladé studenty, které chtěli odvézt na nákladním voze. Když je žalobce uviděl, utekl domů. Bydlel asi dva kilometry odsud. Stalo se to v prosinci 2018. Od té doby nikam nechodil. Pohovorista následně žalobce upozornil, že podle jeho matky se tato událost odehrála v listopadu 2018 na střední škole a žalobce se údajně schoval do matčina auta. Žalobce pak vysvětlil, že na univerzitě nikdy nestudoval, chtěl se tam jenom zapsat. Je také pravda, že ho matka schovala v autě. Předtím lhal, čehož lituje. Bál se návratu do Venezuely. Dodal, že žádný povolávací rozkaz nikdy nedostal. Pouze na telefonu má zprávy o tom, že až mu bude 18 let, musí jít na vojnu. Ve Venezuele je vysoká kriminalita. Jednou ho chtěli okrást a ohrožovali ho zbraní. Ke svému zdravotnímu stavu žalobce uvedl, že trpí gastritidou. Žádné léky ale neužívá.
4. Žalovaný neshledal obavy žalobce z návratu do vlasti důvodnými. Žalobce ve vlasti nevyvíjel žádnou činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by byl pronásledován. Nebyl politicky aktivní, ani neuvedl, že by jakkoli konkrétně, veřejně, dlouhodobě a aktivně uplatňoval svá politická práva a svobody. Proto jej ani nemohli z tohoto důvodu pronásledovat.
5. Ve vztahu k § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný uvedl, že žalobce neměl problémy pro některý z azylově relevantních důvodů. Ohledně jeho obav z povolání do základní vojenské služby žalovaný poukázal na to, že branná povinnost je legitimní občanskou povinností, kterou uznává i mezinárodní právo. Pokud se týká nediskriminačně všech obyvatel státu, nejde o pronásledování. Žalobce navíc nebyl v době, kdy mělo dojít k jeho odvodu, plnoletý a nedostal ani povolávací rozkaz. Dále žalovaný poukázal na zásadní rozdíly ve výpovědi žalobce a jeho rodičů ohledně incidentu s příslušníky armády. Žalobce uvedl, že u univerzity, na kterou se chtěl zapsat, viděl vojáky, kteří chtěli odvést mladé studenty. Když je žalobce zahlédl, utekl domů. Matka žalobce však tvrdila, že se to stalo na střední škole, kdy vyšlo nějaké nařízení, že Národní garda odvádí mladé muže. Kamarádi žalobce takto byli odvedeni, ale žalobce se schoval do nějakého auta. Pak matka žalobce tvrdila, že po tomto incidentu její syn chodil pouze do školy a zpět. Na jiném místě pohovoru ovšem uvedla, že její syn již poté z domu nevycházel. Podle matky žalobce se to mělo odehrát v listopadu 2018. Žalobce sice připustil, že lhal, ovšem podle žalovaného se

pouze snažil zakrýt zjevnou lež své matky. O tom svědčí i skutečnost, že zatímco žalobce tvrdil, že mu přišly zprávy, že po dovršení 18 let musí jít na vojnu, jeho matka naopak uváděla, že žalobce již poté jiné kontakty s armádou neměl. Otec žalobce tuto událost popsal také úplně jinak. Výpovědi rodičů žalobce proto žalovaný považuje za nevěrohodné a účelově zveličené.

6. Žalovaný dodal, že důvodem pro udělení azylu podle předmětného ustanovení nemůže být legalizace pobytu ani ekonomické problémy či zvýšená kriminalita ve Venezuele. Zároveň poukázal na rozpory ve výpovědi žalobkyně a jejího syna ohledně tvrzení o pokusu vojenské správy jej odvést.
7. K neudělení humanitárního azylu žalovaný konstatoval, že v případě žalobce neexistuje žádný důvod hodný zvláštního zřetele. Z informací o zemi původu sice plyne, že ve Venezuele je hospodářská krize, se kterou souvisí problémy se zásobováním léků a potravin. Žalobce však neuvedl, že by se jej tato krize jakkoli konkrétně dotkla. Nezmínil žádné potíže plynoucí z nedostatku potravin či jiných základních životních potřeb. Sice uvedl, že trpí gastritidou, neužívá na ni ale žádné léky, ani nepodstupuje specializovanou léčbu.
8. Neudělení doplňkové ochrany žalovaný podložil podobnými důvody jako neudělení azylu. S odkazem na informace o zemi původu dodal, že si uvědomuje současnou politickou krizi ve Venezuele. Zopakoval, že žalobce v minulosti žádné konkrétní problémy neměl ani nečelil jakékoli represi ze strany státu.

III. Obsah žaloby

9. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce včasnou žalobu. Poukázal na to, že jeho problémy ve vlasti úzce souvisí s problémy jeho rodinných příslušníků. Je proto nutné je posuzovat ve vzájemném kontextu.
10. Žalobce namítá, že on sám sice politicky aktivní nebyl, ale v ohrožení byl v důsledku nesouhlasu jeho rodičů s politickým režimem. Rodina žalobce navíc obývala část města, která se řadí mezi opoziční. Z hlediska naplnění podmínky azylově relevantního důvodu pronásledování podle § 12 písm. b) zákona o azylu není podstatné, zda žalobce skutečně zastává určité politické názory, anebo zda mu jejich zastávání připisují původci pronásledování.
11. Žalobce nesouhlasí se způsobem, jakým žalovaný hodnotí jeho věrohodnost. Své závěry žalovaný neopírá o žádné informace o zemi původu žalobce. Přitom téměř všechny materiály zmiňují ohrožení mladých mužů ze strany *colectivos* nebo provládních jednotek. Žalovaný zároveň pochybil, když žalobce nevedl k tomu, aby podal detailní výpověď o zažitých incidentech. Pokládal pouze obecné otázky. A následně žalovaný pouze účelově hledá rozpory jeho odpovědích. Žalobce byl v době konání pohovoru nezletilý a měl strach. Proto se nevyjadřoval přesně. V obecných rysech ale správnímu orgánu předkládal tentýž příběh jako jeho rodiče.
12. Některé z nesrovnalostí, které žalovaný ve výpovědi žalobce našel, mohlo způsobit nepřesné tlumočení. Při azylovém pohovoru tlumočnický netlumočí simultánně. Předkládá až celou odpověď žadatele na položenou otázku. Pokud žadatel odpovídá dlouho, může se stát, že tlumočnický nepřeloží všechno, nebo dojde ke zkreslení informací. V případě žalobce

navíc netlumočil soudní tlumočník, přestože jich je v ČR k dispozici několik. Žalovaný neprovedl pohovor s žalobcem řádně. Položené otázky nesměřovaly ke zjištění rozhodných skutečností, ale ke znevěrohodnění žalobce. Při posuzování věrohodnosti měl žalovaný nejprve jasně identifikovat ta tvrzení, která považuje za nevěrohodná a svůj závěr řádně zdůvodnit. Sporné informace měl podrobit testu pravděpodobnosti.

13. Vycestování žalobce by v důsledku aktuální bezpečnostní situace bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR, zejména právem na život a právem nebýt podroben špatnému zacházení. Veškeré dostupné zprávy o Venezuele, včetně těch, které shromáždil žalovaný, shodně potvrzují existenci hluboké humanitární krize. Dochází tam k bezprecedentnímu porušování lidských práv, včetně těch nederogovatelných. Tyto zprávy dokládají, že návrat žalobce do Venezuely není možný a představoval by porušení zásady *non – refoulement*. Dokonce i Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky („UNHCR“) vyzval státy, aby nevracely Venezuelany do vlasti. Ve Venezuele panuje vysoká kriminalita a její obyvatelé se dennodenně potýkají s nedostatkem potravin či základních léků. Je tam vysoká inflace. Bezpečnostní složky tvrdě potlačují jakýkoliv projev opozice. Situace se tam neustále zhoršuje.
14. Uvedené problémy plynoucí z rozsáhlé humanitární krize jsou podle žalobce důvodem, pro který mu žalovaný měl udělit humanitární azyl. Odůvodnění napadeného rozhodnutí je ve vztahu k humanitárnímu azylu nepřezkoumatelné.

IV. Vyjádření žalovaného

15. Žalovaný ve svém vyjádření poukázal na to, že obavy žalobce z odvodu do armády nejsou azylově relevantní. Jedná se o zcela legitimní občanskou povinnost. Ve výpovědi žalobce a jeho rodičů navíc v tomto ohledu existovaly významné rozpory snižující jeho věrohodnost.
16. Nedůvodná je také námitka žalobce, že mu žalovaný pokládal pouze obecné otázky a nezjišťoval detaily, i to, že k nesrovnalostem mohlo vést nepřesné tlumočení. Žalobce souhlasil s protokolem, podepsal jej a odmítl také právo na jeho zpětné přetlumočení.
17. K námitce týkající se neudělení humanitárního azylu žalovaný uvedl, že na něj není právní nárok. Jeho udělení je na místě např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných nebo u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory. U žalobce takové důvody neshledal.

V. Posouzení věci krajským soudem

18. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a to v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán. Vzhledem k tomu, že soud shledal takové vady rozhodnutí, pro něž lze rozhodnout bez nařízení jednání (§ 76 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), jednání nenařizoval.
19. Žaloba je důvodná.

Hodnocení věrohodnosti žalobce

20. Proces rozhodování o žádosti o mezinárodní ochranu zahrnuje jednak zjištění skutkových okolností, které mohou představovat důkaz na podporu žádosti, jednak právní posouzení

toho, zda jsou naplněny podmínky pro poskytnutí mezinárodní ochrany (viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 22. 11. 2012, ve věci M. M., C – 277/11, bod 64). Vzhledem k tomu, že žadatel o mezinárodní ochranu v mnoha případech z objektivních důvodů není schopen doložit či vyvrátit určité tvrzení přesvědčivým důkazem, individuální skutkové okolnosti vycházejí zpravidla toliko z jeho výpovědi (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008 – 70 nebo ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 340/2018-68). Součástí zjišťování skutkových okolností je proto rovněž posouzení věrohodnosti tvrzení, na nichž stojí žádost o mezinárodní ochranu. Žalovaný tedy jednak může označit za nevěrohodná jednotlivá tvrzení žalobce a jednak může žalobce, resp. jeho výpověď, označit celkově za nevěrohodnou – to však pouze za situace, kdy by jako nevěrohodné byly hodnoceny relevantní aspekty jeho žádosti o mezinárodní ochranu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 – 77).

21. Jak shrnuje právní věta rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, „[z]ávěr správního orgánu o tom, že azylový příběh žadatele o mezinárodní ochranu či jeho část jsou nevěrohodné, je podmíněn důsledným přezkoumáním hodnověrnosti této výpovědi, na což by se měl zaměřit pohovor s žadatelem, a jeho výpověď by následně měla být řádně vyhodnocena dle obecně uznávaných indikátorů hodnověrnosti (věrohodnosti), jak jsou v podstatě shrnuty v čl. 4 odst. 5 směrnice 2011/95/EU. Mezi tyto indikátory hodnověrnosti patří zejména vnitřní a vnější konzistentnost žadatelovy výpovědi, otázka, zda je tato výpověď dostatečně konkrétní a její plausibilita ve světle relevantních informací o zemi původu.“
22. Hodnocení věrohodnosti výpovědi žadatele by z povahy věci mělo předcházet věcnému posouzení žádosti. Má-li totiž žalovaný pochybnost o věrohodnosti výpovědi nebo její částí, je důležité, aby v odůvodnění rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany jasně identifikoval, které části výpovědi žadatele považuje za nevěrohodné. Ty pak z věcného posouzení žádosti vyloučí. Aby napadené rozhodnutí bylo ve vztahu k otázce věrohodnosti žadatele přezkoumatelné, je nezbytné, aby žalovaný své závěry řádně odůvodnil konkrétními skutkovými zjištěními. Důležité také je, že pokud žalovaný zjistí ve výpovědi žadatele určité nesrovnalosti, musí mít žadatel možnost je vysvětlit (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2015, č. j. 4 Azs 71/2015 – 54, viz také čl. 16 směrnice č. 2013/35/EU).
23. Žalobce, který byl v době podání žádosti o mezinárodní ochranu nezletilý, svou žádost postavil na obavě z návratu do Venezuely plynoucí zejména z jedné konkrétní události, při které se mu údajně podařilo uniknout příslušníkům armády, kteří se údajně snažili odvést mladé studenty. Věrohodnost výpovědi žalobce ohledně této události je však sporná. Žalovaný poukazuje na četné rozpory, které objevil ve výpovědi žalobce ve srovnání s výpovědí jeho matky a otce. Kromě toho i sám žalobce přiznal, že při pohovoru lhal.
24. Závěry žalovaného o nevěrohodnosti žalobce jsou však nepřezkoumatelné. Posouzení věrohodnosti ze strany žalovaného naprosto neodpovídá základním požadavkům plynoucím z výše uvedené judikatury. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí především není zřejmé, zda žalovaný žalobci nevěří, že celý incident s vojáky vůbec proběhl, anebo zda mu nevěří, že proběhl způsobem, jakým jej žalobce popisoval. Žalovaný v napadeném rozhodnutí ani výslovně neuvádí, že by nevěrohodná byla výpověď samotného žalobce. Uvádí naopak, že zjevně nevěrohodné jsou zejména výpovědi rodičů žalobce. Zároveň se

žalovaný věcně vyjadřuje k obavě žalobce z povolání do armády. Sice ji nepovažuje za azylově relevantní, ale z napadeného rozhodnutí neplyne, že by tuto obavu žalobce nepovažoval za reálnou. Z odůvodnění rozhodnutí tak není vůbec jasné, zda žalovaný považuje žalobce za celkově nevěrohodného, případně zda považuje za nevěrohodnou pouze část jeho výpovědi a jaký vliv mají jeho závěry o nevěrohodnosti na věcné posouzení žádosti žalobce.

25. I samotný způsob, jakým žalovaný hodnotí věrohodnost výpovědi žalobce, je chybný. Žalovaný především nemůže srovnávat výpověď žalobce a jeho otce, který v době předmětné události již ani nebyl ve Venezuele. Pokud k ní tedy skutečně došlo, otec žalobce se o tom dozvěděl jenom z doslechu. Je proto pochopitelné, že o ní mohl vypovídat odlišně, než osoby, které byly jejími přímými účastníky. A to byl žalobce a (zřejmě) jeho matka. Je pravdou, že mezi jejich výpověďmi existují natolik významné rozpory, které mohou vést k závěru o celkové nevěrohodnosti tvrzení týkajících se incidentu s vojáky. Aby však žalovaný mohl k tomuto závěru dospět, musel by v první řadě dát žalobci a jeho matce prostor k tomu, aby se ke všem zjištěným nesrovnalostem vyjádřili. To ale žalovaný neudělal. Pouze žalobce na jednom místě pohovoru konfrontoval s tím, že jeho matka jinak popisovala okolnosti, za kterých žalobce utekl vojákům. Na to žalobce přiznal, že jeho odpovědi byly lživé. Žalovaný však již dále nezjišťoval, co konkrétně nebyla pravda. A matce žalobce již pak žalovaný žádný prostor k vyjádření se k rozporům neposkytl. Nesnažil se ani pokládat žalobci či jeho matce doplňující dotazy ohledně průběhu tohoto incidentu, aby pak mohl zjistit, zda jsou oba schopni vypovídat dostatečně konkrétně a konzistentně. Žalovaný rovněž neposuzoval vnější konzistentnost výpovědi žalobce, tedy její soulad s informacemi o zemi původu. Rezignoval tedy prakticky na veškeré indikátory věrohodnosti, které měl hodnotit.
26. Kromě toho lze dát žalobci za pravdu i v tom, že žalovaný se dopustil pochybení při ustanovení tlumočnice španělského jazyky pro konání pohovoru. Tlumočila paní E. K., která pro předmětný jazyk není tlumočnicí zapsanou na seznamu soudních tlumočnicků. Žalovaný se při jejím ustanovení opřel o § 24 v té době platného zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Ve správním spisu se nachází slib, který dotyčná složila podle § 6 odst. 2 uvedeného zákona. Postup podle § 24 zákona o znalcích a tlumočnících by však měl být ve správním řízení výjimkou. Toto ustanovení vymezuje tři situace, za kterých správní orgán může ustanovit tlumočnickem osobu, která není zapsaná do seznamu: a) není-li pro některý jazyk tlumočnick do seznamu zapsán; b) nemůže-li tlumočnick zapsaný do seznamu úkon provést, anebo c) jestliže by provedení úkonu tlumočnickem zapsaným do seznamu bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady. Ze spisu však neplyne, že by v tomto případě vůbec nastala některá z uvedených situací. Žalovaný ustanovení tlumočnice nezapsané na seznam nijak neodůvodňuje. Na seznamu tlumočnicků do španělského jazyka je přitom zapsáno více než 100 osob. Jen stěží si proto lze představit legitimní důvod, který by žalovanému bránil v ustanovení tlumočnicka zapsaného na tomto seznamu. Žalovaný proto při ustanovení paní K. tlumočnicí pro pohovor s žalobcem postupoval v rozporu se zákonem.
27. Otázkou je, zda toto procesní pochybení představuje natolik závažnou vadu, která by sama o sobě způsobovala nezákonnost napadeného rozhodnutí. Krajský soud se domnívá, že obecně se o takovou vadu nejedná (obdobně viz rozsudek Krajského soudu v Hradci

Králové ze dne 12. 6. 2020, č. j. 43 Az 9/2019-38, bod 25). V okolnostech této věci však krajský soud toto pochybení považuje za natolik významné, že ve spojení se způsobem, jakým žalovaný hodnotí obsah pohovoru s žalobcem, tato vada mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

28. Stejná tlumočnice tlumočila i při pohovoru matky a otce žalobce. Právní zástupce, který byl přítomen pohovoru s otcem žalobce, přitom v závěru pohovoru vznesl výhrady ke kvalitě tlumočení. Pohovor žalobce ani jeho matky sice neprobíhal v přítomnosti právního zástupce, který by případně mohl namítat kvalitu tlumočení. Krajský soud však přihlédl k tomu, že pochybnosti o přesnosti tlumočení konkrétní tlumočnice vyvstaly v souvisejícím řízení s otcem žalobce. Není proto rozhodné, že sám žalobce (ani jeho matka) žádné výhrady neměl a protokol o pohovoru podepsal. Z protokolu o výpovědi otce žalobce ostatně vycházel i sám žalovaný (viz s. 3 napadeného rozhodnutí). Zohlednil jej proto i krajský soud.
29. Za situace, kdy žalovaný postupuje v rozporu se zákonem při ustanovení tlumočnicka pro tak zásadní úkon, jakým je azylový pohovor, a zároveň existují pochybnosti o kvalitě tlumočení, jednoduše nemůže obstát závěr žalovaného o nevěrohodnosti žalobce s odkazem na existující rozpory v jeho výpovědi. Nelze totiž vyloučit, že tyto rozpory nezpůsobila nevěrohodnost žalobce, ale právě nepřesné tlumočení. To umocňuje i skutečnost, že žalovaný nedal žalobci možnost vyjádřit se ke zjištěným rozporům, například v rámci provedení doplňujícího pohovoru. Za těchto okolností krajský soud nemá možnost přezkoumat, zda je výpověď žalobce skutečně nevěrohodná či nikoli.

Posouzení přiměřené pravděpodobnosti pronásledování

30. Přestože výše uvedené vady stačí ke zrušení napadeného rozhodnutí, krajský soud považuje pro účely dalšího řízení za nezbytné se vyjádřit také ke způsobu, jakým žalovaný hodnotí důvodnost obav žalobce z pronásledování v případě návratu do vlasti.
31. S ohledem na žalobcem prezentované důvody žádosti o mezinárodní ochranu dospěl žalovaný k závěru, že obavy žalobce z povolání do venezuelské armády nejsou azylově relevantní. Vychází přitom z toho, že branná povinnost je legitimní občanskou povinností uznanou i na mezinárodní úrovni. Žalovaný odkazuje také na rozsudek Vrchního soudu z roku 1998 a rozsudek Nejvyššího správního soudu z roku 2004.
32. Krajský soud však musí žalovaného upozornit, že jeho kategorické popírání toho, že by branná povinnost v určitých případech mohla být relevantní z pohledu udělení mezinárodní ochrany, odporují jak kvalifikační směrnici, tak i aktuální judikatuře.
33. V této souvislosti lze odkázat zejména na výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 19/2020-45. V něm Nejvyšší správní soud judikoval, že byť je pravdou, že samotné plnění branné povinnosti nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Platí to ovšem pouze v případě, že se „jedná o plnění této povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odepření výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na

ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) citovaného zákona mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice brozí trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) uvedeného zákona, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 citované směrnice“ (právní věta citovaného rozsudku).

34. Paušalizující závěr žalovaného o nemožnosti udělit mezinárodní ochranu v souvislosti s odepřením výkonu základní vojenské služby, který se opírá o judikaturu z doby před transpozicí příslušných evropských směrnic do zákona o azylu, již v současnosti jednoduše neobstojí. Je totiž zcela zřejmé, že existuje několik situací, ve kterých obava z povolání do armády může být relevantní. A úkolem žalovaného by v případě negativního rozhodnutí mělo být zdůvodnění, proč případ konkrétního žadatele do žádné z těchto situací nespadá.
35. Ve vztahu k žalobci jsou úvahy žalovaného v tomto ohledu zcela nepřezkoumatelné. Žalovaný si neobstaral naprosto žádné informace týkající se výkonu vojenské služby ve Venezuele. Nezjišťoval dokonce ani to, zda taková povinnost v zemi původu žalobce vůbec existuje, případně zda dochází k situacím, o jaké žalobce mluvil, a zda tedy je jeho obava opodstatněná.
36. Žalovanému lze dát za pravdu, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu, protože před svým odjezdem z Venezuely nebyl pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod. Pojem uplatňování politických práv ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu je nutné vykládat v souladu s čl. 43 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Za politická práva a svobody tudíž musejí být pokládána politická práva ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 – 67). Žalobce však žádná z těchto práv ve Venezuele neuplatňoval. Z obsahu pohovoru neplyne, že by žalobce ve Venezuele realizoval své právo na svobodu projevu, právo petiční, shromažďovací, sdružovací, volební či jiné politické právo. Pojem „uplatňování“ přitom v sobě nezbytně zahrnuje vlastní aktivitu žadatele (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2015, č. j. 6 Azs 151/2015-36, bod 14).
37. Podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu se však liší. Pronásledován pro zastávání určitých politických práv a názorů může být i jednotlivec, kterému je určitý politický názor připisován původci pronásledování (čl. 10 odst. 2 směrnice č. 2011/95/EU), což v případě § 12 písm. a) neplatí. Žalobce v této souvislosti správně namítá, že při posuzování důvodnosti jeho žádosti je nutné zohlednit taktéž důvody, pro které žádají o mezinárodní ochranu jeho rodinní příslušníci. A to nikoliv pouze v jeho neprospěch, jak to žalovaný udělal v napadeném rozhodnutí.
38. A pokud rodiče žalobce skutečně byli zastánci politické opozice a žalobce bydlel ve čtvrti, která je považována za opoziční, jak namítá (a žalovaný to ve svém vyjádření k žalobě nerozporuje), pak je nezbytné s ohledem na problémy, kterým jeho rodiče ve vlasti čelili a s ohledem na obsah informací o zemi původu posoudit, zda by žalobci mohlo hrozit

pronásledování v případě návratu do Venezuely. Žalobce totiž správně poukazuje na to, že informace o Venezuele obsažené ve spisu popisují například to, že cílená opatření státních orgánů nesměřují pouze proti exponovaným osobám, ale také proti účastníkům demonstrací a obecně proti mladým lidem v městských čtvrtích, které jsou považovány za opoziční (viz zprávu Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky ze září 2019). Bude tedy na žalovaném, aby po té, co řádně vyhodnotí věrohodnost žalobce a jeho rodinných příslušníků, své případné závěry o nedůvodnosti obav žalobce z pronásledování opřel v první řadě o relevantní informace plynoucí ze zpráv o Venezuele.

Obecná bezpečnostní situace ve Venezuele

39. Námitka žalobce, podle které měl žalovaný k udělení mezinárodní ochrany přistoupit z důvodu celkově špatné bezpečnostní situace v zemi původu, je nedůvodná. Žalovaný ve vztahu k posuzování důvodů pro udělení doplňkové ochrany nezpochybnil existenci politické a hospodářské krize ve Venezuele. Poukázal však na to, že žalobce v řízení neuvedl, že by se jej tato krize osobně jakýmkoliv způsobem dotkla. A v tom má žalovaný pravdu.
40. Aby žadateli mohla být udělena doplňková ochrana, musí především tvrdit, že v jeho případě existují konkrétní důvody, pro které by mu po návratu do země původu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy v některé z podob podle § 14a odst. 2 zákona o azylu.
41. Nebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivé země nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma (bod 35 preambule kvalifikační směrnice). I z judikatury Evropského soudu pro lidská práva plyne, že obecně špatná situace v konkrétní zemi sama o sobě běžně nepostačí k porušení článku 3 Úmluvy. Muselo by jít o extrémní situaci obecného násilí (srov. rozsudek NA. proti Spojenému království, č. 25904/07, ze dne 17. 7. 2008, § 115). Ta bude obvykle existovat pouze v případě ozbrojeného konfliktu. Ve Venezuele ale ozbrojený konflikt neprobíhá.
42. Obecně neútěšná humanitární situace ve Venezuele vyvolaná tamní hospodářskou a politickou krizí sice může být lidsky pochopitelným důvodem pro opuštění země, sama o sobě však není důvodem pro udělení doplňkové ochrany. Obzvláště pokud žalobce v rámci pohovoru neuvedl jakýkoliv negativní důsledek této krize na jeho život. Na uvedeném nic nemění ani odkaz žalobce na stanovisko UNHCR k návratům do Venezuely. I pokud UNHCR státům doporučuje nenavracet občany Venezuely do vlasti, neznamená to, že by se všichni kvalifikovali pro udělení mezinárodní ochrany.

Humanitární azyl

43. Žalobce nedůvodně vznáší námitky také vůči neudělení humanitárního azylu. Humanitární azyl lze podle § 14 zákona o azylu udělit v případě hodným zvláštního zřetele. S žalobcem sice lze obecně souhlasit, že humanitární katastrofa či neútěšná humanitární situace v zemi původu by v určitých případech mohla být považována za takový důvod.
44. I ve vztahu k humanitárnímu azylu však platí, že při posuzování, zda se o případ hodný zvláštního zřetele jedná, žalovaný vychází zejména z tvrzení samotného žadatele. V tomto případě ovšem žalobce netvrdil žádné skutečnosti, z nichž by bylo možné usuzovat, že by

v jeho případě existoval důvod pro udělení humanitárního azylu. Neuváděl, že by hospodářská krize měla podstatnější dopady na jeho život nebo že se jej jakkoliv dotkl nedostatek léků či potravin. Není pravdou, jak žalobce namítá ve své žalobě, že by během pohovu několikrát zmínil velmi špatnou situaci ve Venezuele. Ve skutečnosti ohledně obecné situace ve Venezuele kromě výše uvedených incidentů nic netvrdil. Žalovanému proto nelze oprávněně vyčítat, že žalobci neudělil humanitární azyl. Odůvodnění napadeného rozhodnutí není v otázce neudělení humanitárního azylu nepřezkoumatelné.

VI. Závěr a náklady řízení

45. Z výše uvedených důvodů, které naplňují důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí bez jednání, tj. nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů, nedostatečné zjištění skutkového stavu, jakož i pochybení při provádění pohovoru s žalobcem [§ 76 odst. 1 písm. a), b), c) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s.], soud žalobě vyhověl, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm je žalovaný právním názorem krajského soudu vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
46. V dalším řízení bude povinností žalovaného provést s žalobcem doplňující pohovor a na základě jeho výsledku posoudit věrohodnost výpovědi žalobce v souladu s výše uvedenými pravidly plynoucími z judikatury. Případný negativní závěr ohledně věrohodnosti výpovědi nebo její části bude muset žalovaný ve svém rozhodnutí řádně zdůvodnit. Poté žalovaný znovu a tentokrát řádně posoudí, zda žalobce splňuje podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Toto posouzení se bude opírat o obsah výpovědi žalobce, který žalovaný vyhodnotí v kontextu informací plynoucích z aktuálních a relevantních zpráv o Venezuele.
47. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl ve věci úspěšný, proto mu vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Ty sestávají z částky 3 100 Kč za jeden úkon právní služby zástupkyně žalobkyně Mgr. Pavlínou Zámečnickové, spočívajícího v přípravě a převzetí věci podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb č. 177/1996 Sb. („advokátní tarif“). K tomu je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 300 Kč.
48. Krajský soud nakonec považuje za vhodné poskytnout účastníkům řízení vysvětlení týkající se změny v obsazení soudu a z toho plynoucí skutečnosti, že ve věci nerozhodovala samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D., jak byli účastníci řízení poučeni v průběhu soudního řízení, nýbrž samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph. D. Změnou rozvrhu práce Krajského soudu v Brně č. 8 na rok 2021, která je dostupná též na www.justice.cz, totiž došlo s účinností od 1. 9. 2021 k zařazení naposled jmenované soudkyně do soudního oddělení 34 Az, do něhož je zařazena též samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D. Tato samosoudkyně je však t. č. dlouhodobě nepřítomná, a proto v této věci, která přišla na pořad jednání, rozhodovat nemohla.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li

stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 13. dubna 2022

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně